

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญประการหนึ่ง ในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่างๆ ที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539) การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2533) การจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมายังไม่บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเนื่องจากสาเหตุหลายประการที่สำคัญ ได้แก่ ครูส่วนมากยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ยังสอนโดยยึดเนื้อหาขีดหนังสือเป็นสำคัญ ไม่นับกระบวนการให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ไม่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ ครูเป็นบุคคลที่สำคัญต่อการพัฒนาการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539)

การนิเทศการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่จากสภาพการนิเทศการศึกษาในปัจจุบันประสบปัญหาและอุปสรรคมากมายที่ทำให้ไม่สามารถนิเทศการศึกษาได้อย่างทั่วถึง ไม่สม่ำเสมอ ไม่มีประสิทธิภาพ ที่สำคัญคือจำนวนศึกษานิเทศก์กับจำนวนครูที่รับผิดชอบ

การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง ทั้งนี้ เพราะการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นความพยายามที่จะปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น (นิสิตปริญญาโท สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร, 2524) และเป็นการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนโดยร่วมกับคณะครูในโรงเรียนและบุคลากรปรึกษาหารือเพื่อทำการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล วางแผนการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, 2538) ซึ่งมีความสอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535) กล่าว

ไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นภารกิจอย่างหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียน ในการที่จะพัฒนาและส่งเสริมให้การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะเป็นการนิเทศของบุคลากรภายในโรงเรียน ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับครูและนักเรียนย่อมทราบและเข้าใจปัญหาของโรงเรียน และวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้ดีกว่าบุคคลภายนอก ซึ่งจะส่งผลให้การนิเทศตอบสนองความต้องการของบุคลากรภายในโรงเรียนได้มากกว่า

ในช่วงของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงกำหนดนโยบายด้านการบริหารและสนับสนุนในข้อที่ 5 ว่าปรับปรุงการบริหารและการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้ทุกหน่วยงานใช้แผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน สำหรับการนิเทศการศึกษาจะให้ความสำคัญต่อการนิเทศภายในเป็นพิเศษ มีการติดตาม กำกับและประเมินผลอย่างเป็นระบบ สนับสนุนการค้นคว้าวิจัย การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ และยังได้กำหนดมาตรการด้านคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา ในข้อ 6 ว่าให้ทางโรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาดังกล่าว จึงได้กำหนดเป็นนโยบายและมาตรการการดำเนินการอย่างชัดเจน ตั้งแต่แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 – 2534) เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ในการประกาศนโยบายปีทองแห่งการพัฒนา คุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2537 ของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และนโยบายการปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2539) ของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติก็ได้กำหนดให้ใช้การพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างถาวรเป็นยุทธศาสตร์สำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้หน่วยศึกษานิเทศก์เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา ซึ่งหน่วยศึกษานิเทศก์ได้พัฒนาแนวคิดหลักการและกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนมาเป็นลำดับ

ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดและสาระสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาจากเดิม เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษาดำเนินการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาครูให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรมากยิ่งขึ้น และให้ผู้ที่มีส่วน

เกี่ยวข้องกับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน คีษานินเทศก์ ผู้บริหารการศึกษาในทุกระดับมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนทุกคน จัดระบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพขึ้นภายในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดทุกโรงเรียน ดังนั้นในปี พ.ศ. 2539 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงจัดทำคู่มือแนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนขึ้น มอบให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียน โดยมุ่งพัฒนาครูในโรงเรียนให้สามารถเขียนแผนการสอนด้วยตนเอง นำแผนการสอนไปใช้ให้เกิดผลจริงในทางปฏิบัติ วัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยคาดหวังว่า เมื่อโรงเรียนสามารถพัฒนาระบบนิเทศอย่างถาวรขึ้นภายในโรงเรียนได้แล้ว โรงเรียนก็จะประสบผลสำเร็จในการบริหารและการใช้หลักสูตรประถมศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการมีเป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เต็มศักยภาพ โดยมีจุดเน้นให้นักเรียนมีความสามารถทางความคิด สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักศึกษาวิเคราะห์ ค้นหาสาเหตุและแนวทางแก้ปัญหาได้ ทันทโลก มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติ มีคุณธรรม จริยธรรม แต่การดำเนินการดังกล่าวให้บรรลุผลจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่างๆ ในการจัดการศึกษาที่เป็นเงื่อนไขปัญหา ทั้งในด้านปัจจัยและกระบวนการทำงาน ในด้านปัจจัยนั้นอาจเป็นอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่างๆ และงบประมาณ สำหรับในด้านกระบวนการนั้น กระบวนการที่สำคัญคือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศ ในศาสตร์แห่งการนิเทศไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ กระบวนการเทคนิควิธีมีอยู่อย่างมากมาย ซึ่งบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอาจเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม แต่ในแนวทางปฏิรูปการศึกษามุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่โรงเรียนเป็นลำดับแรก การจะเกิดการเปลี่ยนแปลงที่โรงเรียนได้องค์ประกอบที่สำคัญคือ ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนแปลงทั้งแนวคิดและการจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยเปลี่ยนพฤติกรรมในการบอกความรู้ให้นักเรียน มาเป็นการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ครูต้องตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของตนเอง สามารถคิดเองลงมือทำเองและพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ การพัฒนาวิชาชีพครูมุ่งเน้นไปที่การนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรในโรงเรียน และผู้ที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพคือผู้บริหารโรงเรียนนั่นเอง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540)

ฉะนั้น ภารกิจหลักที่สำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา คือ การดำเนินการให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างนักเรียนให้มีพัฒนาการในทุกด้านเต็มตามวัย และศักยภาพ บุคคลสำคัญที่จะปฏิบัติภารกิจหลักนี้ให้ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ครูผู้สอน ซึ่งมี

ความแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ เจตคติต่อวิชาชีพ บุคลิกภาพและความต้องการ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรวมพลังของครูที่มีความแตกต่างกัน ให้สามารถปฏิบัติภารกิจหลักของตน คือการสอนให้ประสบผลสำเร็จตามความต้องการของหน่วยงาน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการทำงานให้แก่ครูทุกคนในโรงเรียนด้วย เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูสามารถปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการ พัฒนา ผู้เรียนด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย เป็นครูที่เรียกว่าครูมืออาชีพ

การนิเทศที่จัดขึ้นภายในโรงเรียนโดยความร่วมมือกันของครูทุกคน จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหาร โรงเรียนที่จะช่วยให้การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จ และช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ร่วมมือกันวางแผนพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในขณะที่เดียวกันครูก็มีความมั่นใจ มีขวัญและกำลังใจที่จะปฏิบัติงาน มีความภาคภูมิใจที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ก็จะปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ ทำให้เกิดการพัฒนาที่ถาวรแก่ผู้เรียน ดังคำกล่าวที่ว่า “การจัดการที่ดีเป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จ การนิเทศที่ดีนำไปสู่การจัดการที่ดี”

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 59-60) ได้สำรวจปัญหา การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา จากการสอบถามผู้บริหารโรงเรียนที่เข้ารับการอบรม เพื่อเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น และจากการสำรวจปัญหาในการดำเนินการนิเทศภายในของจังหวัด ต่างๆ ในปี พ.ศ. 2537 - 2539 พบว่าปัญหาส่วนใหญ่ที่ทำให้การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ไม่ประสบผลสำเร็จ มีลักษณะใกล้เคียงกันคือ

1. ผู้บริหารโรงเรียนไม่ตระหนักว่าตนมีส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการพัฒนา และมีความรู้สึว่าการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นงานของผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูวิชาการหรือกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน จึงมอบหมายให้บุคลากรเหล่านั้นรับผิดชอบดำเนินการแทน
2. ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน
3. บุคลากรส่วนมากคิดว่าการนิเทศภายในโรงเรียนคือ การไปสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียน และไม่รู้จุดหมายที่แท้จริงของการนิเทศภายในโรงเรียน ว่าเป็นไปเพื่อความร่วมมือ ร่วมใจกันพัฒนาบุคลากรและทุกคน
4. ผู้บริหารโรงเรียนขาดความมั่นใจในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน
5. บุคลากรไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการนิเทศภายในโรงเรียน เนื่องจากเข้าใจว่าการนิเทศภายในเป็นการไปตรวจสอบ จับผิด ประเมิน วิพากษ์วิจารณ์ ฯลฯ
6. สื่อ เครื่องมือ นวัตกรรมใหม่ๆ ทางการนิเทศ ไม่ได้ใช้เพื่อการสนับสนุนให้เกิดการนิเทศภายในโรงเรียนได้อย่างแท้จริง

7. ครูไม่ยอมรับ ไม่ศรัทธาผู้ที่ทำการนิเทศภายใน

8. ขาดการนิเทศติดตามผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ผู้นิเทศไม่มีเวลา

ในการวางแผนการนิเทศร่วมกัน

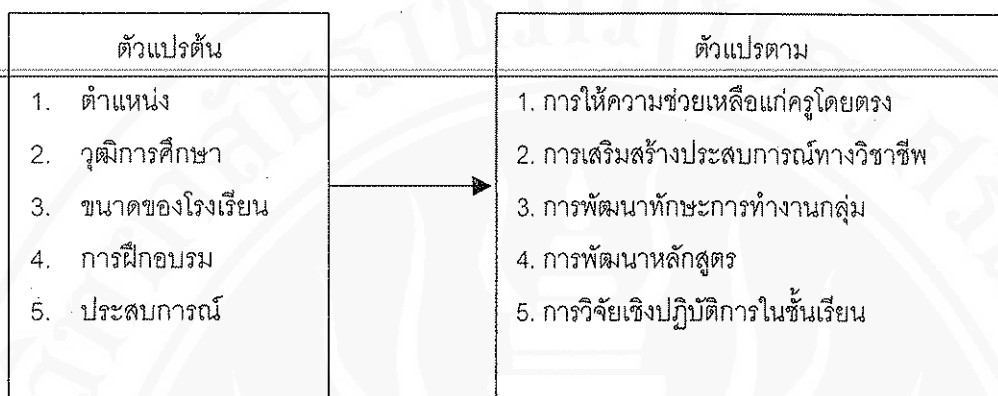
ด้วยหลักการเหตุผลรวมทั้งปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าการนิเทศภายในโรงเรียน มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารการศึกษาทุกระดับ ซึ่งไม่ใช่เพียงแต่ในระดับโรงเรียนเท่านั้น หากแต่มีผลกับระดับอำเภอ จังหวัดและระดับประเทศด้วยในเวลาเดียวกัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ว่าอยู่ในระดับใด เพื่อจะได้ทราบถึงแนวทางในการปฏิบัติงานนิเทศภายใน อันจะเป็นประโยชน์โดยตรงสำหรับผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งจะเป็นแนวทางสำหรับการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยจำแนกตามตำแหน่งวุฒิการศึกษา ขนาดของโรงเรียน การฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลานสกา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดของกลิคแมน (Glickman) ที่ได้จัดขอบข่ายการนิเทศภายในไว้ 5 ด้านคือ การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ การพัฒนาทักษะการทำงาน กลุ่ม การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนตามกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนแตกต่างกัน
2. การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่างผู้ที่มีวุฒิปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรีแตกต่างกัน
3. การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน และตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไปแตกต่างกัน
4. การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่างผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมกับผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในแตกต่างกัน
5. การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ของผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-10 ปี 11-20 ปี และ 21 ปี ขึ้นไป แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 22 คน ครูผู้สอนจำนวน 258 คน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2545 รวม 280 คน

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของกลิคแมน (Glickman) ที่จัดขอบข่ายงานนิเทศภายในโรงเรียนไว้ 5 งานมาใช้ ดังนี้

2.1 การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง (Direct Assistance) ได้แก่ การตรวจแผนการสอน การให้คำปรึกษาในการจัดการเรียนการสอน การสังเกตการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

2.2 การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ (Staff Development) ได้แก่ การส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ คุณสมบัติทางวิชาชีพ ความรู้ในงานของครูและการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

2.3 การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม (Group Development) ได้แก่ การทำงานเป็นทีมโดยยึดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของกลุ่ม วิธีการทำงานและบทบาทของสมาชิก

2.4 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) ได้แก่ บทบาทของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลและการพัฒนาหลักสูตร

2.5 การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Action Research) ได้แก่ การวิจัยเกี่ยวกับวิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน ขั้นตอนและกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ผู้บริหารกับการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ขนาดของโรงเรียน การฝึกอบรมเกี่ยวกับการนิเทศภายใน และประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดำเนินการนิเทศภายใน หมายถึง สภาพการปฏิบัติงานนิเทศภายในของโรงเรียน ในด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน
2. การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง หมายถึง การให้ความช่วยเหลือแก่ครูในด้านการตรวจแผนการสอน การให้คำปรึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสังเกตการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
3. การสร้างเสริมประสบการณ์ทางวิชาชีพ หมายถึง การส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาทักษะทางวิชาชีพ คุณสมบัตินทางวิชาชีพ ความรู้ในงานของครู และการจัดทำแฟ้มสะสมงาน
4. การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม หมายถึง การทำงานเป็นทีมโดยยึดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของกลุ่ม วิธีการทำงานและบทบาทของสมาชิกภายในกลุ่ม
5. การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง บทบาทของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลและการพัฒนาหลักสูตร
6. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับวิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน ขั้นตอนและกระบวนการการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน บทบาทผู้บริหารกับการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน
7. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 22 โรงเรียน
8. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการณ์ในตำแหน่งในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2545
9. ขนาดโรงเรียน หมายถึง ขนาดโรงเรียนตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ โรงเรียนที่มีขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน และตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้ศึกษานิเทศก์ ใช้สำหรับการวางแผนพัฒนางานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลานสกา ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
3. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการนิเทศภายในโรงเรียน ได้พัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ
4. เป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ในสาขาการบริหารการศึกษา